

GİTAR ESERLERİNİN DEŞİFRAJINDA TABLATUR SİSTEMİNİN KULLANILMASINA İLİŞKİN MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ

The Opinions of Music Teacher Candidates Regarding The Use of Tablature System in The Sight-Reading Stage of Guitar Pieces

Ozan Ali SAKALLI *
Tuba YOKUŞ **

ÖZ

Bu araştırmanın amacı gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin müzik öğretmeni adaylarının görüşlerini belirlemek ve gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasını araştırmanın belirlenen boyutları çerçevesinde değerlendirmektir. Araştırma nitel çerçevede gerçekleştirilen bir eylem araştırmasıdır. Araştırmanın eylem planı çerçevesinde Gitar ve Eşlikleme 2 dersi kapsamında uygulanan tablatur sistemine dayalı öğretim ile müzik öğretmeni adaylarının tablatur sistemini tanımaları ve gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanabilme becerisini kazanmaları amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde araştırmanın modeli doğrultusunda amaçsal örnekleme yöntemlerinden uygun/kazara örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubunu Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Gitar ve Eşlikleme 2 dersini alan, öğrenciler (n=10) oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanmalarının klavye üzerinde notaların yerlerini bulma ve hangi pozisyondan alınacağını belirleyebilme, deşifraj sürecinde sağ ve sol el için çalınması gereken tel, perde ve parmak numaralarını daha kısa sürede anlayabilme gibi karşılaştıkları problemlerin çözümünde etkili olduğu ve deşifrajı hızlandırarak kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Ayrıca, tablatur sisteminin müzik öğretmeni adaylarının tamamının ilgisini çektiği ve tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çalgı eğitimi, gitar eğitimi, tablatur sistemi, deşifraj, müzik öğretmeni adayları

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the opinions of music teacher candidates regarding the use of tablature system in the sight-reading stage of guitar pieces and to evaluate the use of tablature system in the sight-reading stage of guitar pieces within the framework of the determined dimensions of the research. The research is an action research conducted in a qualitative framework. In the framework of the action plan of the research, it was aimed that the music teacher candidates get to know the tablature system and gain the ability to use the tablature system at the sight-reading stage of guitar pieces with the tablature system-based teaching applied within the scope of Guitar and Accompaniment 2 course. In the determination of the study group of the research, convenience /accidental sampling method was preferred among the purposive sampling methods in line with the research model. The study group of the research consists of students (n=10) who took Guitar and Accompaniment 2 course in the spring semester of the 2020-2021 academic year in Muğla Sıtkı Koçman University, Education Faculty, Fine Arts Education Department, Music Education Department. The data of the research were collected via the semi-structured interview technique created by the researchers and analyzed descriptive. It was concluded that the use of tablature system by the music teacher candidates during the sight-reading stage of guitar pieces is effective in solving the problems they encounter such as finding the places of the notes on the keyboard and determining from which position they will be taken. At the same time understanding the string, fret and finger numbers that should be played for the right and left hands in a shorter time during the sight-reading process and it has been determined that it facilitates the sight-reading process by speeding up. In addition to these, it was concluded tablature system attracted the attention of all music teacher candidates and positively affected their attitudes towards the use of tablature system.

Keywords: Instrument training, guitar education, tablature system, sight-reading, music teacher candidates.

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 21.07.2023 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 11.12.2023

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Muğla Sıtkı Koçman Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, ozanalihakalli91@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1746-7435

** Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, tubayokus@mu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6004-5003

EXTENDED ABSTRACT

It can be said that, the aim of Guitar Accompaniment 1 and 2, which are compulsory courses in music education undergraduate program, is to have the teacher candidates acquire the ability to use the guitar to play, accompany and teach educational music. The purpose of this research is to determine to what extent music teacher candidates have achieved the IVT (Individual Voice Training) course achievements which is given in fine arts high schools and to compare the views of voice instructors and music teacher candidates in regard to the level of IVT course achievement; in line with the views of voice instructors who are working in departments of music education and 1st and 2nd year students who took voice education courses in these institutions and graduated from FAHS (Fine Arts High Schools). In line with the purpose of the research, the problem sentence is “what is the level of reaching the music teacher candidates’ achievements of fine arts high school individual voice training course?”. In this direction, the sub-problems of the research are as follows:

- i. What are the voice instructors’ views regarding the level of reaching the music teacher candidates’ achievement of fine arts high school individual voice training course?
- ii. What are the music teacher candidates’ views regarding the level of reaching the achievements of the fine arts high school individual voice training course?
- iii. Is there a significant difference between the views of voice educators and music teacher candidates regarding the level of reaching the music teacher candidates’ achievements of fine arts high school individual voice training course?

This research is a quantitative survey research. The universe of the research is voice instructors who give voice training in Turkey in the spring semester of the 2019-2020 school year and the fall semester of the 2020-2021 school year in the Faculty of Education Department of Fine Arts Education Department of Music Education and 1st and 2nd year students who took voice education course, graduated from fine arts high school and continue this course. In the research, it was preferred that the maximum variation sampling method, which is within the scope of purposive sampling. In this context, the sample of the research is voice instructors who are selected from 7 geographical regions of Turkey, actively continuing its educational activities in the academic years mentioned before, giving voice training at FE DFAE DME and participating in the research voluntarily (n=21) and 1st and 2nd year students (n=206) who took the voice training course, graduated from FAHS, attended this course and participated in the research voluntarily. *The Cronbach’s alpha reliability coefficient* of the form created for voice instructors is 0.97 and for music teacher candidates is 0.91 in order to collect the research data, the sound educators in the music education departments, which constitute the research sample, and the instructors who are the student advisors of the sample group, were contacted via e-posta and telephone, and preliminary information was given about the purpose and scope of the research. However, at the time of the research, Covid- 19 pandemic was declared due to the an epidemic and it was decided by the Higher Education Council to continue education remotely in the spring semester of the 2019-2020 school year at universities. The prolongation of the pandemic process necessitated the inclusion of the next academic semester in the data collection process.

In the results obtained regarding the first sub-problem of the research; according to the opinions of voice educators, it can be said that the level of music teacher candidates’ reaching of the IVT course achievements of the fine arts high school is moderate in terms of the majority of the achievements. In the results which is obtained

regarding the second sub-problem of the research; according to the opinions of the music teacher candidates, the highest level of achievement expression for the BSE course is "I can comprehend situations which negatively affect voice health". Beside, in the research; it was determined that music teacher candidates have reached to these achievements at a moderate level; "I can do studies to develop intonation", "I can do tonal and encouraging voice exercises", "I can do voice exercises to improve the use of resonance regions", "I can sing foreign musical works in accordance with the characteristics of the genre", "I can perform resonance regions according to the type of music performed", "I can use the resonance spaces correctly". Within the scope of the third sub-problem of the research, when the opinions of voice instructors and music teacher candidates 'regarding the outcome statements are compared it was determined that there was no statistically significant.

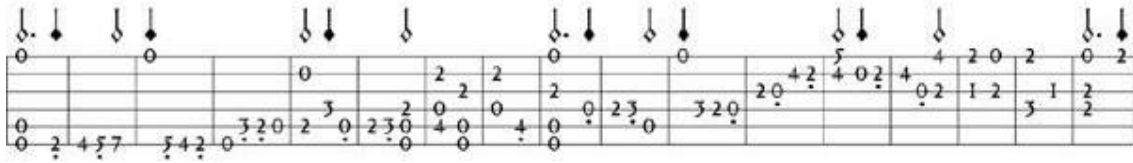
Müzik eğitiminin, bireylerin bilişsel, devinsel ve duyuşsal beceri alanlarının gelişmesine yönelik eğitim-öğretim uygulamalarının gerçekleştirildiği planlı ve programlı bir süreç olduğu söylenebilir. Müzik eğitiminde devinsel becerilerin kapsamını oluşturan çalgı eğitimi yoluyla öğrencilere birçok teknik ve müzikal becerinin kazandırılması amaçlanır (Yokuş ve Yokuş, 2010: 17). Çalgı eğitimi, önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda, programlı bir şekilde, bireye özgü niteliklere uygun olarak düzenlenen, çalgı öğretim süreci olarak tanımlanabilir (Yalçınkaya, Erdemir ve Sönmezöz, 2014). Müzik eğitiminin farklı alanlarına yönelik olarak çalgı eğitimi kapsamında yer verilen çalgılardan biri de klasik gitardır. Hornbostel-Sachs çalgı sınıflandırma sistemine göre kordofonlar (telli çalgılar) grubunda yer alan bir çalgı olarak kabul edilen (Uluocak, 2011: 17) gitarın çoksesli bir çalgı olarak farklı müzik türlerinde eşlik çalgısı olarak kullanılabilmesi, düşük maliyetli ve kolay taşınabilir olması nedeniyle müzik eğitiminde en çok tercih edilen çalgılardan biri olduğu söylenebilir.

Ülkemizde özegen ve mesleki müzik eğitimi amacıyla çeşitli kurumlarda gitar eğitimine yer verilmektedir. Mesleki müzik eğitimi bağlamında gitar eğitiminin verildiği kurumlardan biri de eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümüne bağlı müzik eğitimi anabilim dallarıdır. Bu kurumlarda gitar eğitimine müzik öğretmeni adayları için alanlarında uzmanlaşacakları bir çalgıya yönelik olarak Bireysel Çalgı Eğitimi dersi kapsamında yedi yarıyıl; tüm müzik öğretmeni adayları için ise Gitar ve Eşlikleme 1 ve 2 dersleri kapsamında iki yarıyıl yer verilmektedir. (Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2018). Müzik öğretmenliği lisans programında zorunlu dersler kapsamında yer alan Gitar ve Eşlikleme 1-2 dersleri ile müzik öğretmeni adaylarının gitarı eğitim müziğinde çalabilecek, eşlik yapabilecek ve öğretebilecek düzeyde kullanabilme becerilerini geliştirmelerinin amaçlandığı söylenebilir.

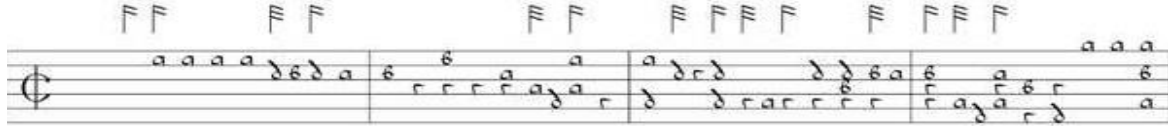
Müzik öğretmenliği lisans programı ders içerikleri incelendiğinde Gitar ve Eşlikleme 1-2 ders içerikleri çerçevesinde; gitar çalgısının yapısal özellikleri, temel gitar tutuşu ve farklı tutuş şekilleri, nota ve tablatur sistemi, arpej tekniği, ritimler ile şarkılara eşlik çalışmaları, çeşitli türlerdeki şarkıların ezgilerini nota veya tablatur şeklinde yazma çalışmaları, öğrenilen çalım teknikleri ile eğitim müziğine uygun Türk halk müziği, sanat müziği ve popüler müzik türlerine ait farklı usul veya ölçülerde olan şarkıları eşliklendirme gibi konulara yer verildiği görülmektedir (YÖK, 2018). Ders içerikleri dikkate alındığında müzik öğretmeni adaylarının Gitar ve Eşlikleme 1-2 dersleri ile başlangıç düzeyinden başlamak üzere gitar ile ilgili temel çalım teknik ve becerilerini kazanmalarının hedeflendiği söylenebilir. Bu bağlamda Gitar ve Eşlikleme ders içerikleri çerçevesinde yer verilen tablatur sistemi ve tablatur şeklinde yazma çalışmaları konuları; gitar çalgısının polifonik ve klavye üzerinde notaların pek çok farklı pozisyondan çalınabiliyor olması gibi özelliklerinden dolayı müzik öğretmeni adaylarının deşifraj becerilerini geliştirmeye yönelik yer verilen konu alanları olarak değerlendirilebilir.

Tablatur sözcüğü Latince tablo anlamındaki tabula kelimesinden gelmektedir. (Uluocak, 2011: 46). Tablatur sistemi, müziğin, notalardan farklı olarak parmak pozisyonlarına göre sunulduğu bir müzik yazısı sistemidir (Tuohy ve Potter, 2005). Diğer bir deyişle tablatur sistemi; birbirine paralel, eşit aralıklı 6 yatay çizgi ve üzerlerine yazılan rakamlardan oluşan, gitar için müzik yazısı yazılan sisteme denir. Alanyazında 14. ve 16. yüzyıllar arasında özellikle lavta için yazılmış tablatur örnekleri görülmektedir. Tablatur sistemi farklı bölgelerde farklı şekillerde kullanılmıştır. İspanya ve İtalya'da sayılar perdeleri gösterir ve modern gitar tablatur sisteminin aksine portenin en üst çizgisi en kalın notadaki yani en üstteki teli temsil eder. Fransız tablatur sisteminde İspanyol ve İtalyan sistemlerinden farklı olarak, çalgının perdesini göstermek için rakamlar yerine harfler kullanılır ve portenin en

üstteki çizgisi en ince yani en alttaki teli sembolize eder (Özdemir ve Özdemir, 2017). Her iki sistemde de nota süreleri ise portenin üstüne çizilen nota sapları ile gösterilmektedir.

Şekil 1. Francesco de Milano (1497-1543) – Ricercar 1 (Tablature sistemi ile gösterim) (Özdemir ve Özdemir 2017 kaynağından alınmıştır).

Şekil 2. J. S. Bach (1685-1750) – Fugue (BWV 1000) (Tablature sistemi ile gösterim) (Özdemir ve Özdemir 2017 kaynağından alınmıştır).

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi tablatur sistemi farklı biçimlerde ve sistemlerde çalgı nota yazımına alternatif olarak kullanılmaktadır. Gitarda tablatur sisteminin kullanılmasına yönelik Vapur ve Şen (2021) çalışmalarında; günümüzde kullanılan modern gitar tablatur sistemleri hakkında sınıflandırmalar yaparak, tablatur kullanımına olanak sağlayan müzik yazılımları ve gitar eğitiminde tablatur müzik yazısı erişimi sağlanabilen web siteleri hakkında örneklendirmelere yer vermektedir. Tablatur sisteminin gitar eğitiminde kullanılmasına yönelik ise Özdemir ve Özdemir (2017) özengen müzik eğitimi içinde yer alan başlangıç seviyesi klasik gitar eğitiminde temel bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik uygulanan tablatur sisteminin öğrencilerin performans başarı düzeylerini artırılmasında etkili olduğunu belirlemiştir.

Tablatur sistemine yönelik ilgili yurt dışı araştırmaları incelendiğinde tablatur sistemine yönelik gerçekleştirilen araştırmaların; gitara yeni başlayanların parmak pozisyonlarını belirleyebilmesi için geliştirilen tablatur sistemi (Miura ve diğerleri, 2004), tablaturla gitar çalmaya yönelik geliştirilen ve önerilen farklı modeller (Wiggins ve Kim, 2019, Tuohy, 2004), ilköğretim kademesinde eğitim alan müzik öğrencilerinin gitar öğrenimini kolaylaştırmak için bir strateji olarak gitar tablaturunun kullanılması (Luh, 2018), yükseköğretim düzeyinde gitar eğitimi sürecinde tablatur sisteminin kullanılmasının değerlendirilmesi (Russell ve Evans, 2015) konularını kapsadığı görülmektedir.

Gitar eğitiminde tablatur sisteminin farklı biçimlerde ve sistemlerde çalgı nota yazımına alternatif olarak ya da nota yazımına destekleyici olarak kullanıldığı/kullanılabileceği söylenebilir. Bununla birlikte ilgili yurtiçi araştırmaları çerçevesinde çalgı eğitimi kapsamında klasik gitar eğitiminde tablatur sisteminin kullanılmasına yönelik gerçekleştirilmiş yalnızca bir çalışmaya (Özdemir ve Özdemir, 2017) rastlanmaktadır. Diğer taraftan alan yazında mesleki müzik eğitimi kapsamında gitar eğitiminde tablatur sisteminin kullanılmasına yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu doğrultuda, gitar eserlerinin deşifrajında nota yazımına ek olarak tablatur sisteminin kullanılmasının müzik öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi araştırılmaya değer görülmüştür.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Müzik Öğretmeni Adaylarının Gitar Eserlerinin Deşifrajında Tablatur Sisteminin Kullanılmasına İlişkin Görüşleri Nelerdir?” sorusudur. Bu kapsamda araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

Alt Problemler

Gitar ve Eşlikleme 2 dersini alan müzik öğretmeni adaylarının gitar eserlerinin deşifrajında;

1. Tablatur sistemini kullanmalarının karşılaştıkları problemlerin çözümü üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Tablatur sistemini kullanmalarının deşifraj başarılarına etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Tablatur sisteminin kullanılmasına yönelik tutumları nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin müzik öğretmeni adaylarının görüşlerini belirlemek ve gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasını araştırmanın belirlenen boyutları çerçevesinde değerlendirmektir.

Araştırmanın Önemi

Kökene çok eskilere dayanan tablatur sisteminin klasik gitar eğitiminde eserleri deşifre aşamasında karşılaşılan problemlerin çözümü ya da zorlukların üstesinden gelmeye yönelik nota yazımının destekleyici olarak kullanılabilmesi düşünülmektedir. Bununla birlikte ilgili literatür çerçevesinde mesleki müzik eğitiminde çalgı eğitimi kapsamında klasik gitar eğitiminde tablatur sisteminin kullanılmasına yönelik gerçekleştirilmiş yalnızca tek bir çalışmaya rastlanmaktadır. Bu doğrultuda, gitar eserlerini ilk deşifre aşamasında sadece nota yazımına ek olarak tablature sisteminin kullanılmasının müzik öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi araştırılmaya değer görülmüştür. Araştırmanın, klasik gitar eğitiminde gitar eserlerini deşifre aşamasında tablatur sisteminin müzik öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda gitar eserlerini deşifre aşamasında nota yazımına alternatif ya da destekleyici olarak kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi açısından da ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarı yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören, Gitar ve Eşlikleme 2 dersini alan ve derse devam eden müzik öğretmeni adayları ile sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel çerçevede gerçekleştirilen bir eylem araştırmasıdır. Eylem araştırması, herhangi bir durumu sistematik olarak tespit etmek ve bunu geliştirmek amacı taşıyan uygulamaya dayalı bir yöntemdir. Eylem araştırması ile öğrencilerde öğrenmeyi etkili kılmak için sistematik araştırma ilke ve süreçlerini de takip ederek araştırma yapılması eylem araştırmalarının en belirgin özelliklerinden biridir (Erözkan, 2007: 118). Eylem araştırması, araştırmacı ve katılımcıların iş birliğine dayalı olarak yürütülür. Araştırmacı ile katılımcı arasında kurulacak ilişki maksimum faydayı sağlamaya yönelik olmalıdır. Her katılımcıya uygun katkıyı sunabileceği ortam sağlanmalıdır (Sevim ve Ekşi, 2021: 14). Eylem araştırmalarının gerçekleştirilmesi ve araştırma sonuçlarının paylaşılmasıyla birlikte hem araştırmacıların yaptıkları işle ilgili nitelikleri gelişir, hem de araştırılan konularla ilgili gelişmeler yapılan işlerin niteliğinin artmasını sağlar (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017: 278). Bu araştırmada, araştırmacılar tarafından Gitar ve Eşlikleme 2 dersi kapsamında uygulanan öğretim ile müzik öğretmeni adaylarının tablatur sistemini tanımaları ve gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanabilme becerisini kazanmaları amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde araştırmanın modeli doğrultusunda amaçsal örnekleme yöntemlerinden uygun/kazara örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubunu Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Gitar ve Eşlikleme 2 dersini alan, derslere katılım gösteren (devamsızlıktan kalmayan) ve araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrenciler (n=10) oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Mezun olduğu lise türü	Gitar çalma deneyimi	Bireysel çalgı
*MÖA1	Kadın	22	Diğer	5 Yıl	Çello
MÖA2	Kadın	23	Güzel Sanatlar Lisesi	1 Yıl	Keman
MÖA3	Erkek	21	Güzel Sanatlar Lisesi	9 Yıl	Çello
MÖA4	Kadın	21	Güzel Sanatlar Lisesi	1 Yıl	Kanun
MÖA5	Kadın	21	Güzel Sanatlar Lisesi	8 Yıl	Gitar
MÖA6	Erkek	23	Diğer	6 Yıl	Gitar
MÖA7	Kadın	25	Diğer	1 Yıl	Piyano
MÖA8	Kadın	20	Güzel Sanatlar Lisesi	6 Yıl	Keman
MÖA9	Kadın	27	Diğer	1 yıl	Keman
MÖA10	Erkek	20	Güzel Sanatlar Lisesi	7 Yıl	Klarnet

*MÖA: Müzik öğretmeni adayı

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması için öncelikle eylem planı çerçevesinde uygulama aşamasına yönelik bir plan hazırlanmıştır. Daha sonra bu doğrultuda, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Gitar ve Eşlikleme 2 dersini yürüten öğretim elemanının gözetiminde dersin gün ve saatinde 1 ders saati (30 dk.) olmak

üzere müzik öğretmeni adaylarına dersin konu ve içeriğine paralel olarak tablatur sistemi açıklanmış ve gitar ile bu sistemin kullanılmasına ilişkin örneklendirmeler yapılmıştır.

Tablatur sistemi ile ilgili gerekli açıklamaların yapılmasının ardından bir sonraki derste araştırmacıların dersin ilgili öğretim elemanı ve ilgili uzman öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda belirlediği ve müzik öğretmeni adaylarının daha önce çalışmadıkları bir gitar eseri notanın altında tablatur sistemi ile yazılmış halini içeren şekliyle müzik öğretmeni adaylarına verilerek ders saati süreci içerisinde gitar eserinin deşifraji istenmiştir. Araştırmanın uygulamasına ilişkin Gitar ve Eşlikleme 2 dersi kapsamında ders içeriğine paralel olarak gerçekleştirilen tablatur sisteminin öğretimine ilişkin 2 haftalık ders planı ve içeriği aşağıdaki tabloda sunulmuştur

Uygulama sürecinin ardından araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilen görüşmeler araştırmacılar tarafından dijital ortamda her öğrenci için belirlenen gün ve saatte (15-20 dk.) zoom uygulaması üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Görüşme yapılan öğrenciler ile önceden telefon aracılığı ile iletişim kurulup görüşme ile ilgili ön bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmanın yapılacağı ilgili kurumdan, araştırma öncesinde gerekli uygulama izni alınmıştır.

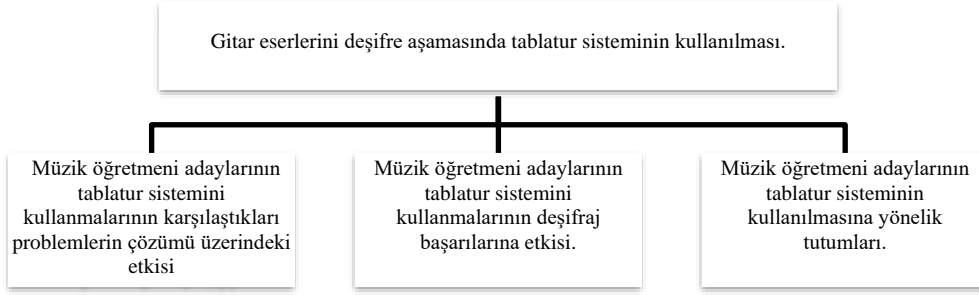
Tablo 2. Araştırmanın 2 Haftalık Eylem Planı

Hafta	Konu	Ders
1	Tablatur sistemi.	Tablatur sisteminin tanımının yapılması. -Tablatur sisteminin örnek gitar eserleri üzerinde incelenmesi ve açıklanması. -Tablatur sistemi ile tek sesli ve çoksesli nota yazımı ve okunması örnekleme -Tablatur sisteminin avantajları ve sınırlılıklarının anlatılması. -Tablatur sistemi ile yazılmış basit ve popüler ezgiler üzerinde uygulama çalışmaları.
2	Eserin deşifraji.	-Müzik öğretmeni adaylarına bir ders saati süresinde daha önce çalışmadıkları bir gitar eserinin nota ve tablatur sistemiyle bir arada yazılmış halini içeren şekliyle deşifraji.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri betimsel olarak analiz edilmiştir. Bu amaçla araştırma sorularına yanıt arayacak temalar araştırma konusuna ilişkin kavramsal çerçeve doğrultusunda belirlenmiştir. Belirlenen temalara göre veriler araştırma sorularına paralel olarak ele alınmıştır. Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenmiştir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanarak yorumlanmış, neden-sonuç ilişkileri irdelenmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca direk alıntılara da yer verilmiştir. Araştırma raporlanırken katılımcılar MÖA1, MÖA2...MÖA10 şeklinde kodlanmıştır. Betimsel analiz yaklaşımında amaç görüşme ve gözlem sonucu elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Betimsel analizde ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme veya gözlemlerde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulur. Bu çerçeveye göre verilerin

hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenir (Karataş, 2017). Bu araştırmada betimsel analiz kapsamında araştırma sorularına yanıt aranacak tema ve alt temalar aşağıdaki gibidir:

Şekil 3. Betimsel Analiz Tema ve Alt Temalar

BULGULAR

Bu bölümde müzik öğretmeni adaylarının gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin görüşleri “Gitar Eserlerinin Deşifrajında Tablatur Sisteminin Kullanılması” tema başlığı çerçevesinde incelenmiştir. Bu kapsamda araştırma bulguları Gitar ve Eşikleme 2 dersini alan müzik öğretmeni adaylarının gitar eserlerinin deşifrajında; tablatur sistemini kullanmalarının karşılaştıkları problemlerin çözümü üzerindeki etkisi, deşifraj başarılarına etkisi ve tablatur sisteminin kullanılmasına yönelik tutumları alt temaları altında sınıflandırılmıştır. Bulgular, ilgili yerlerde doğrudan alıntılara yer verilerek sunulmuştur.

Gitar Eserlerinin Deşifrajında Tablatur Sistemini Kullanmanın Karşılaşılan Problemlerin Çözümü Üzerindeki Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu kapsamında elde edilen bulgularda, müzik öğretmeni adayları gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanmalarının karşılaştıkları problemlerin çözümü üzerindeki etkisine ilişkin; nota yerlerini klavye üzerinde bulmak açısından kolaylık sağladığı ve hız kazandırdığı (MÖA1, MÖA2, MÖA6, MÖA7, MÖA9, MÖA10) notaları hangi pozisyondan ve hangi parmak numarası ile alacakları yönünde kolaylık sağladığı (MÖA3, MÖA4, MÖA5) ve bu doğrultuda deşifraj sürecini kolaylaştırdığı ve hızlandırdığı (MÖA3, MÖA6, MÖ7, MÖA8, MÖA9, MÖA10) yönünde görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmeni adaylarının görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir:

Daha önceleri perdeli karıştırıyordum melodi çalarken. Tablatur sistemi çok daha kolay geldi çok hızlı adapte oldum. Daha önce nota ile çalışırken çok zorlanıyordum tablatur sistemi ile çalışacağım notaların yerlerini çok daha kolay ve hızlı buluyorum (MÖA1).

Rakamlarla çalışmak benim için süreci kolaylaştırdı. Tek bir görselle tüm unsurları (tel, perde, parmak numarası vs.) kolayca görebiliyorum (MÖA2).

...Tablatur sistemi daha kolay ve zevkli geldi. Süreci kolaylaştırdı gitarda aynı notanın birden fazla yerde basılabilesinden kaynaklı yaşanan karışıklığı ortadan kaldırdı benim için (MÖA4).

Parmak numaraları yazmayan notalarla çalışırken notaların yerlerini bulmak için çok zaman kaybediyordum... Tablatur sistemi parmak numaralarını kısa sürede bulmamı sağladı (MÖA5).

Parmak numarası okumaktansa perde numarası okumak daha kolay geldi. Bu sayede çok daha hızlı ilerledim (MÖA6).

Tablatur sistemi doğrudan notanın yerini gösterdiği için çok kolay bir şekilde deşifre yapmamı sağladı. Notaların yerlerini perdeleri sayarak bulmaya çalışıyordum ve zaman alıyordu tablatur sistemi bunu ortadan kaldırdı (MÖA8).

Deşifre sürecini oldukça kolaylaştırdı. Gitara yeni başlayanlar için de kolaylaştıracağını düşünüyorum, yeni bir şarkı öğrenmem çok uzun sürüyordu. Tablatur sisteminin mantığını anladıktan sonra bu konu oldukça kolaylaştı (MÖA10).

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasının klavye üzerinde notaların yerlerini bulma ve hangi pozisyondan alınacağını belirleyebilme, deşifraj sürecinde sağ ve sol el için çalınması gereken tel, perde ve parmak numaralarını daha kısa sürede anlayabilme gibi müzik öğretmeni adaylarının karşılaştıkları problemlerin çözümünde etkisi olduğu ve deşifraj sürecini hızlandırarak kolaylaştırdığı söylenebilir.

Gitar Eserlerinin Deşifrajında Tablatur Sistemini Kullanmanın Deşifraj Başarısına Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu kapsamında elde edilen bulgularda, müzik öğretmeni adayları gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanmalarının deşifraj başarıları üzerindeki etkisine ilişkin; deşifraj sürecini kolaylaştırdığı (MÖA2, MÖA4, MÖA7, MÖA8, MÖA10), hızlandırdığı (MÖA1, MÖA2, MÖA3, MÖA4, MÖA5, MÖA6, MÖA7, MÖA9) ve bu doğrultuda deşifraj başarısını arttırdığı (MÖA1, MÖA8, MÖA10) yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılardan MÖA7 görüşünü “bize çalıştırdığınız parçaları sadece nota ile çalmaya çalışsaydım muhtemelen çalamayacaktım çünkü notaların yerlerini çok iyi bilmiyorum. Tablatur sistemi bu sorunu ortadan kaldırdı ve deşifre sürecimi kolaylaştırdı.” şeklinde ifade etmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir:

Tablatur sistemi deşifre çalma başarıyı arttırdı, notaların yerlerini çok daha hızlı bulduğum için daha hızlı deşifre yapmaya başladım (MÖA1).

Normalde deşifre çok uzun süreçte yaptığım bir iş idi, tablatur sisteminden sonra daha kolay bir hale geldi ve deşifremi hızlandırdı (MÖA2).

...Nota okumaktansa, tablatur sistemi çok daha pratik geldi ve süreci hızlandırdı (MÖA3).

...4-5 saatte deşifre edilecek bir eserin deşifresini 1 saate kadar kısaltıyor (MÖA5).

Çalışılacak eser daha önceden kulağımızda var ise nota yerine tablatur sistemi kullanmak çok daha hızlı deşifraj yapmamızı sağlıyor (MÖA6).

Gitarda notaların yerlerini çok iyi bilmediğim için deşifre yapmakta çok zorlanıyordum. Tablatur sistemi doğrudan notanın klavyedeki konumunu gösterdiği için benim açımdan süreci kolaylaştırarak deşifre başarıyı arttırdı (MÖA8).

Yeni yeni deşifre yapmaya başlamıştım ve çok çok uzun sürüyordu. Tablatur sistemi ile çalışırken çok çabuk melodiler elde etmeye başladım (MÖA9).

Sistem anlaşıldıktan sonra deşifreyi kolaylaştırarak deşifre çalma başarımı arttırdı (MÖA10).

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, müzik öğretmeni adaylarının gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanmalarının deşifraj sürecini kolaylaştırarak hızlandırdığı ve deşifraj başarılarına olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

Gitar Eserlerinin Deşifrajında Tablatur Sisteminin Kullanılmasına Yönelik Müzik Öğretmeni Adaylarının Tutumlarına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu kapsamında elde edilen bulgularda, müzik öğretmeni adayları gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanmasına yönelik tutumlarına ilişkin olarak tüm katılımcılar; tablatur sistemini kendi öğrenme süreçlerinde kullanmayı tercih edecekleri (MÖA1, MÖA2, MÖA3, MÖA4, MÖA5, MÖA6, MÖA7, MÖA8, MÖA9, MÖA10) ileride gitar dersi vermeleri gerekirse mutlaka bu sistemle öğreteceklerini (MÖA1, MÖA2, MÖA8) tablatur sisteminin başlangıç seviyesinde kullanılmasının çok faydalı olacağı (MÖA4, MÖA5, MÖA6, MÖ7, MÖA9) yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna ek olarak tüm katılımcılar tablatur sistemini kullanmanın ilgilerini çektiğini ve bu sistemi kullanmayı sevdiğini ifade etmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

...İleride gitar dersi vermem gerekirse mutlaka bu sistemi kullanacağım (MÖA1).

...Yeni başlayan birine gitar çalmayı öğretmem gerekirse bu sistemi kullanacağım (MÖA2).

Ben gitara çok fazla ısınmamıştım ama tablatur sistemini öğrendikten sonra kendi kedime "ben gitarı ilerletebilirim" diye düşündüm, bana güven verdi (MÖA4).

Zaman bizim için çok önemli ve tablatur sistemi zaman kazandırıyor bu yüzden tercih ederim (MÖA5).

Tablatur sistemi ile çalışmayı çok sevdim çünkü notaya göre çok kolay geldi ve farklı olduğu için bende merak uyandırdı (MÖA7).

Müziğe gitar ile başlayan kişiler için enstrüman çalmayı çok keyifli ve kolay hale getiriyor. İlerde gitar dersi vermem gerekirse bu sistem ile öğreteceğim (MÖA8).

...Gitar çalmak için bundan daha kolay bir sistem olduğunu düşünmüyorum (MÖA10).

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin gerçekleştirilen öğretim uygulamalarının müzik öğretmeni adaylarının tamamının ilgisini çektiği ve tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmada, gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin müzik öğretmeni adaylarının görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada; müzik öğretmeni adaylarının tablatur sistemini kullanmalarının karşılaştıkları problemlerin çözümü üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri doğrultusunda; gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasının, klavye üzerinde notaların yerlerini bulma ve hangi pozisyondan alınacağını belirleyebilme, deşifre sürecinde sağ ve sol el için çalınması gereken tel, perde ve parmak numaralarını daha kısa sürede anlayabilme gibi karşılaştıkları problemlerin çözümünde etkili olduğu ve deşifraj sürecini hızlandırarak kolaylaştırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen araştırmalar

doğrultusunda Özdemir ve Özdemir (2017), başlangıç seviyesi gitar eğitiminde tablatur sisteminin etkililiğini belirlemeyi amaçlamış ve deneysel modelde gerçekleştirdiği araştırmasında başlangıç seviyesi klasik gitar eğitiminde kullanılan tablatur sisteminin, notalı eğitim sistemine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mevcut araştırmada gitar eğitiminde tablatur sisteminin kullanılması, gitar eserlerinin deşifrajında modern notasyonun destekleyicisi olarak ele alınmıştır. Bununla birlikte Özdemir ve Özdemir'in (2017) araştırmasından elde ettiği sonucun bu araştırmadan elde edilen sonucu kısmen destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Araştırmanın ikinci sorusu doğrultusunda, müzik öğretmeni adaylarının gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanmalarının deşifraj başarılarına etkisine ilişkin görüşlerine göre, gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sistemini kullanmalarının deşifraj sürecini hızlandırdığı ve deşifraj başarılarına olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılardan MÖA4 görüşünü "...çok olumlu bir etkisi oldu, deşifre sürecini kolaylaştırdı, hızlandırdı ve zevkli hale getirdi. Normal şartlarda iki üç derste deşifresini yapabileceğim bir parçayı tablatur sistemi ile 15-20 dakika içerisinde çalabilir duruma geldim" şeklinde ifade etmiştir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Russel ve Evans'ın (2015) araştırmalarında ifade ettiği tablatur sisteminin müzik eserlerinin hızlı bir şekilde öğrenilmesinin bir yolu olduğu görüşü ile örtüşmektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusu doğrultusunda gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasına yönelik müzik öğretmeni adaylarının görüşlerinden elde edilen bulgularda; tablatur sisteminin kullanılmasının müzik öğretmeni adaylarının tamamının ilgisini çektiği ve bu kapsamda tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin, katılımcılardan MÖA6 görüşünü "gitara yeni başlayan öğrenciler nota ile karşılaştığı zaman korkuyor, ben bunları nasıl öğreneceğim diye düşünüp gitardan soğuyabiliyor. Tablatur sistemi daha kolay, daha pratik ve gitarı sevdirecek bir sistem." şeklinde ifade etmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuca paralel olarak Luh (2018)'un müzik öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırmasında tablatur sisteminin öğrencilerin öğrenmesine etkisini ortaya çıkarmak amacıyla nitel çerçevede bir araştırma gerçekleştirmiş; araştırmasının sonucunda öğrencilerin derse ilgisinin ve katılımının arttığını belirlemiştir. Özdemir ve Özdemir (2017) araştırmalarında tablatur sistemi ile gitar eğitiminde gereken motivasyonu sağlamanın notalı sisteme oranla daha kolay olduğunu ve tablatur sisteminin doğrudan performansa yönelik olmasından dolayı bir çalgıyı sevmek, daha iyi çalabilmeyi istemek için gerekli motivasyonun oluşmasına ve başarı hissini artmasına katkı sağladığını ifade etmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmada, gitar eğitiminde eserlerinin deşifrajında modern notasyonun destekleyicisi olarak tablatur sisteminden yararlanılmasının müzik öğretmeni adaylarının bu süreçte karşılaştıkları problemlerin çözümünde etkili olduğu ve deşifrajı kolaylaştırarak hızlandırdığı belirlenmiştir. Aynı zamanda gitar eserlerinin deşifrajında tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin müzik öğretmeni adaylarının tutumlarının olumlu yönde olduğu saptanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak verilen öneriler aşağıdaki gibidir:

- Gitar eğitiminde eserlerin deşifrajında daha kolay ve hızlı öğrenmeyi destekleyici olarak tablatur sisteminden yararlanılabilir.

- Alanyazın incelendiğinde gitar eğitimi çerçevesinde tablatur sisteminin kullanılmasına ilişkin çok az sayıda araştırmanın gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bağlamda tablatur sisteminin gitar eğitimi süreçlerinde kullanılmasına yönelik farklı gruplar ve araştırma modelleri çerçevesinde çalışmalar gerçekleştirilebilir.

• Bu araştırma, müzik öğretmenliği lisans programlarında tüm müzik öğretmeni adayları için zorunlu bir ders olan Gitar ve Eşlikleme 2 dersi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda tablatur sisteminin gitar eserlerinin deşifrajında etkililiği ile ilgili müzik öğretmenliği lisans programlarında yer alan Bireysel Çalgı Eğitimi-Gitar dersleri kapsamında uygulamaya dayalı araştırmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz ve Ş., Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Erözkan, A. (2007). Bilimsel araştırmalarda yöntemler. (Ed. D. Ekiz). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel araştırmanın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 70-86.
- Luh, K. (2018). *Understanding Guitar Tablature as a Strategy to Facilitate Student-led Learning in the Elementary Guitar Program* (Unpublished Doctoral Thesis). Webster University, Webster, USA.
- Miura, M., Hirota, I., Hama, N. ve Yanagida, M. (2004). Constructing a system for finger-position determination and tablature generation for playing melodies on guitars. *Systems and Computers in Japan*, 35(6), 10-19.
- Özdemir, M. ve Özdemir C. (2017). Başlangıç seviyesi klasik gitar eğitiminde tablatur sisteminin etkililiği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50), 565- 571.
- Russell, D. ve Evans, P., (2015). Guitar pedagogy and preparation for tertiary training in NSW : An exploratory mixed methods study. *Australian Journal of Music Education*, (1), 52–63.
- Sevim, E. ve Ekşi, H. (2021). *Nitel desenler: Eylem araştırması*. İstanbul: Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi.
- Tuohy, D. R. (2004). *Creating tablature and arranging music for guitar with genetic algorithms and artificial neural networks* (Unpublished Master Thesis), Georgia Universty, Georgia, USA.
- Tuohy, D. R. ve Potter, W. D. (2005). A genetic algorithm for the automatic generation of playable guitar tablature. *International Computer Music Conference (ICMC)*, 499-502
- Uluocak, S. (2011). *Klasik Gitar Tarihi – I Rönesans Döneminde Gitar*. İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Vapur, H. ve Şen, Y. (2021). Tablatur türleri ve günümüzde kullanılan gitar tablatur örnekleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 260-282.
- Wiggins, A. ve Kim, Y. E. (2019). Guitar tablature estimation with a convolutional neural network. 20th International Society for Music Information Retrieval (ISMIR), 284-291.
- Yalçınkaya, B., Eldemir, ve A., Sönmezöz, F. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk veya Türk Dili, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*, 9(2), 1583-1595.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yokuş, H ve Yokuş T. (2010). *Müzik ve çalgı öğrenimi için strateji rehberi – 1. Öğrenme Stratejileri*. Ankara: Pegem Akademi.

YÖK, (2018). Müzik Öğretmenliği Lisans Programı. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/YeniOgretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf adresinden 14.04.2021 tarihinde alınmıştır.